

Ennalta ehkäisevä päihdetyö
Pohjois-Karjalassa -hanke
2022–2023

Lieksan Päihdetilannekyselyn tulokset 2023

Lieksan yhdistysilta 21.11.2023

PÄIHDETILANNEKYSELY

Tarkoitus: Selvittää yli 13-vuotiaiden pohjoiskarjalaisten näkemyksiä ja mielipiteitä

- kunnan päihdetilanteesta
- päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja rahapelien käytön ehkäisemisestä ja niiden aiheuttamien haittojen vähentämisen keinoista.

Tiedonkeruumenetelmät:

- Sähköinen kysely Webropolissa
- paperinen lomake, joita jaossa kohtaamispaikoissa, kirjastoissa ja kunnan eri toimipisteissä.
- Tiedonkeruu Karelian amk opiskelijayhteistyönä (Juuka, **Lieksa**, Rääkkylä, Joensuu)

Tulosten hyödyntäminen:

- Tuloksia käytetään ehkäisevän päihdetyön kehittämiseen, suunnitteluun ja toteuttamiseen kunnissa.
- Yhteenveto tuloksista marras-joulukuu 2023

4.9. - 8.10.2023

PÄIHDETILANNEKYSELY

Vaikuta oman kuntasi ehkäisevän päihdetyön suunnitteluun ja kehittämiseen.

Kerro meille nimettömänä näkemyksesi, ideasi ja vinkki.

Kysely on tarkoitettu kaikille yli 13 -vuotiaille pohjoiskarjalaisille.

Oletko ollut huolissasi päihteiden käytöstä ja rahapelaamisesta?

Näin vastaat kyselyyn.

Käytetäänkö kunnassasi liikaa alkoholia tai muita päihteitä?

Kyselyyn vastasi yhteensä 2 642 hlöä

- sähköinen kysely 2 194 hlöä
- paperinen kysely 448 hlöä

Päihdetilannekyselyn osa-alueet

1. Taustatiedot
2. Alaikäisten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen kunnassasi
3. Turvallisuus
4. Haittojen ehkäisy ja vähentäminen
5. Huoli läheisestä ja itsestä
6. Ongelmien varhainen tunnistaminen ja tuki
7. Julkinen viestintä
8. Ehkäisevä päihdetyö kunnassasi
9. Mitä muuta haluat kertoa ehkäisevään päihdetyöhön liittyen?

**Kysely-
lomakkeessa
yhteensä
30 kysymystä**

Päihdetilannekyselyn tulokset: Lieksa

- Vastaajia yhteensä **259** henkilöä (v. 2022 45 hlöä)
  - Naisia 63 %, miehiä 34 %, en halua kertoa 3 %
  - Alle 18 v: 34 %, 18-60: 56 %, yli 61 v: 10 %
  - Koululainen/opiskelija 41 %, kokopäivätyössä 36 %, osa-aikatyössä 10 %, eläkeläinen iän perusteella 4 %, työtön/lomautettu 4 %

- **35 %** (P-K 26 %) vastaajista kunnassa tehty ehkäisevä päihdetyö on aiemmin tuttua
- 41 % (P-K 38 %) ei ole aiemmin tuttua
- 24 % (P-K 36 %) ei osaa sanoa

ALAIKÄISTEN PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ JA RAHAPELAAMINEN KUNNASSASI

Vuonna 2023 **havaittiin enemmän alaikäisille alkoholin ja tupakka- ja nikotiinituotteiden välittämistä** kuin vuonna 2022.

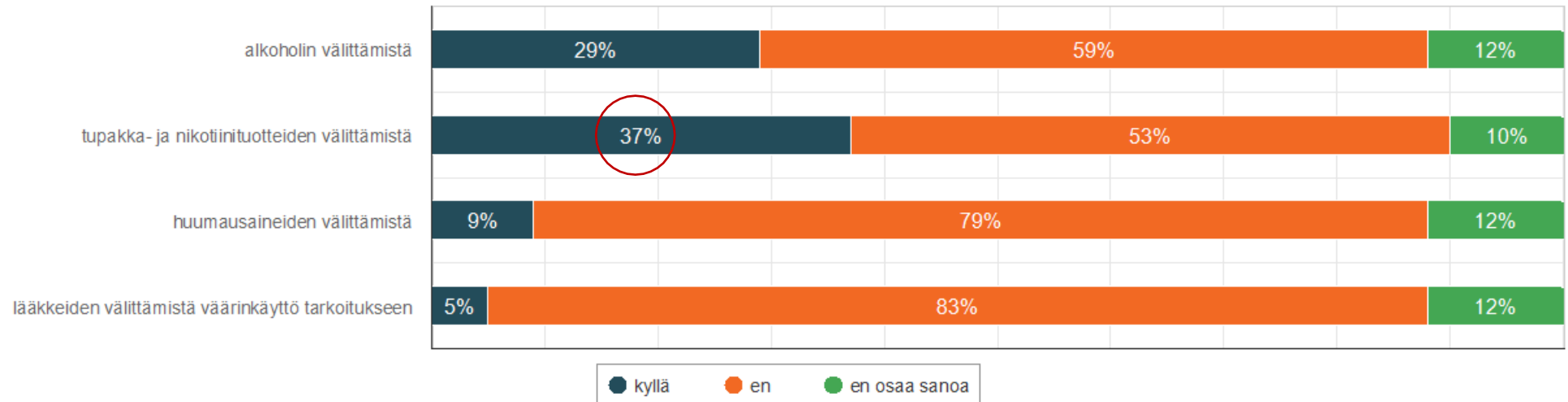
- Alkoholin välittämistä 29% vs. 25%
- Tupakka- ja nikotiinituotteiden välittämistä 37% vs. 31%
- Huuhausaineiden välittämistä 5% vs. 9%

Välittämisen paikkoja:

- Koulu
- Julkiset paikat
- Kauppojen edustat ja niiden lähialueet

Oletko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kk aikana alaikäisille? (n=258)

Vuonna 2023 lisätty uusi vastausvaihtoehto: lääkkeiden välittämistä väärinkäyttö tarkoitukseen.

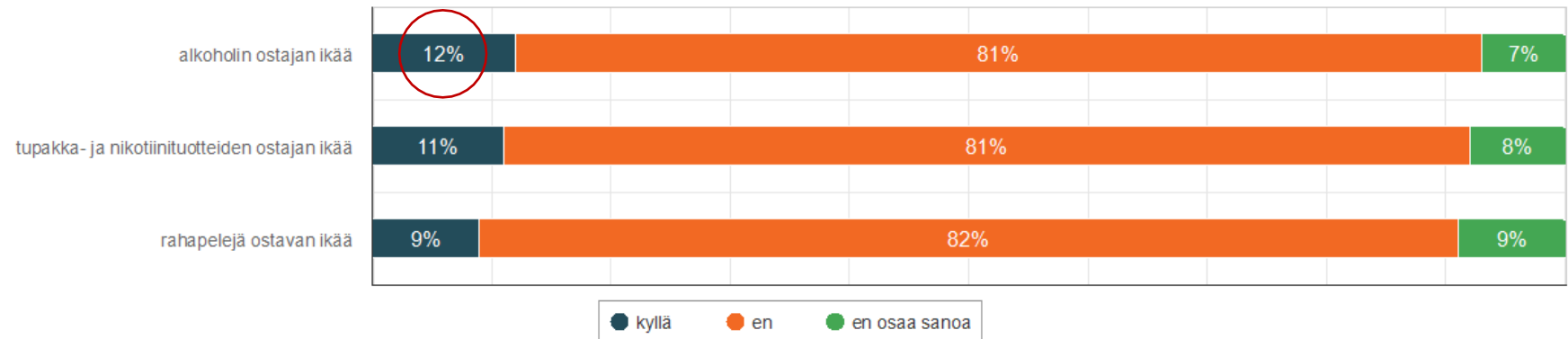

ALAIKÄISTEN PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ JA RAHAPELAAMINEN KUNNASSASI

Oletko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kk aikana, tilanteita, joissa myyjä ei ole tarkastanut nuorelta näyttävän? (n=258)

Vuonna 2023 havaittiin vähemmän tilanteita, joissa ei olisi tarkastettu ikää.

- Alkoholin ostajan ikää 12% vs. 18%
- Tupakka- ja nikotiini tuotteiden ostajan ikää 11% vs. 11%
- Rahapelejä ostavan ikää 9% vs. 11%

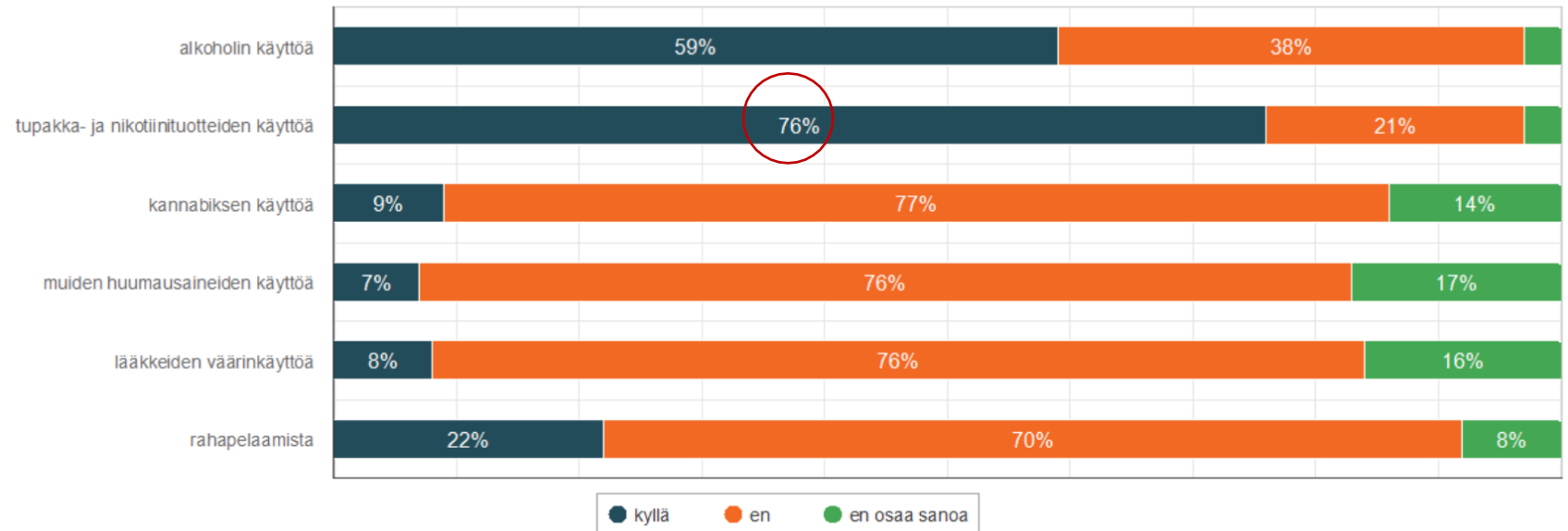
ALAIKÄISTEN PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ JA RAHAPELAAMINEN KUNNASSASI

Vuonna 2023 havaittiin **vähemmän** päihteiden käyttöä ja rahapelaamista kuin vuonna 2022.

- Alkoholin käyttöä 59% vs. 65%
- Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä 76% vs. 76%
- Kannabiksen käyttöä 9% vs. 11%
- Muiden huumausaineiden käyttöä 7% vs. 7%
- Lääkkeiden väärinkäyttöä 8% vs. 7%
- Rahapelaamista 22% vs. 25%

Oletko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kk aikana alaikäisten?
(n=258)

Lisätty vuonna 2023 uusi vastausvaihtoehto: lääkkeiden väärinkäyttöä.

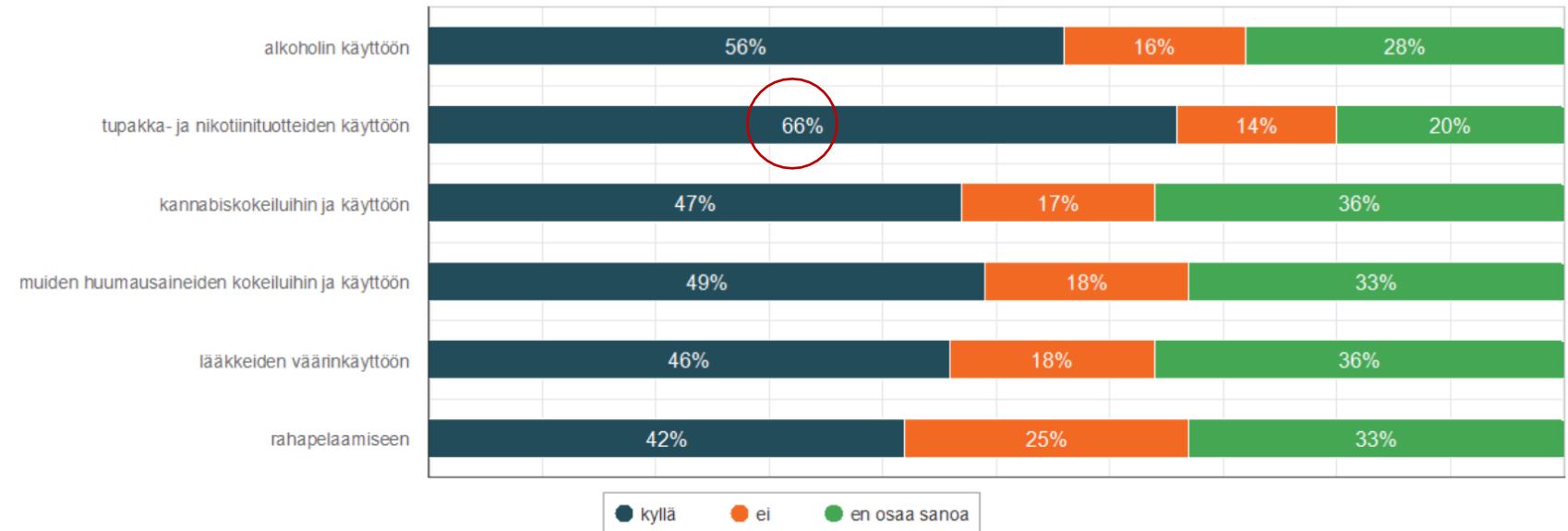
ALAIKÄISTEN PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ JA RAHAPELAAMINEN KUNNASSASI

Tulisiko kunnassasi puuttua nykyistä enemmän alaikäisten? (n=258)

Lisätty vuonna 2023 uusi vastausvaihtoehto: lääkkeiden väärinkäyttö.

Vuonna 2023 oltiin **vähemmän** sitä mieltä, että kunnassa tulisi puuttua nykyistä enemmän alaikäisten päihteiden käyttöön ja rahapelaamiseen kuin vuonna 2022.

- Alkoholin käyttöön 56% vs. 66%
- Tupakka- ja nikotiini tuotteiden käyttöön 66% vs. 71%
- Kannabiskokeiluihin ja käyttöön 47% vs. 58%
- Muiden huumeaineiden kokeiluihin ja käyttöön 49% vs. 64%
- Rahapelaamista 42% vs. 49%

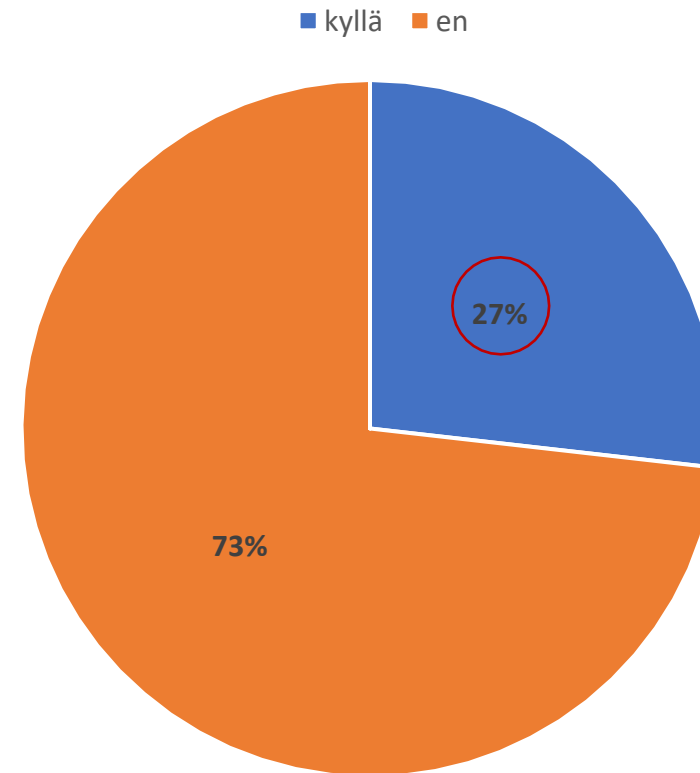

TURVALLISUUS

Oletko kunnassasi viimeisen 12 kuukauden aikana pelännyt kadulla tai muulla julkisella paikalla kohtaamiasi päihtyneitä henkilöitä?
(n=257)

Vuoden 2023 vastauksissa **ei eroa** vuoteen 2022.

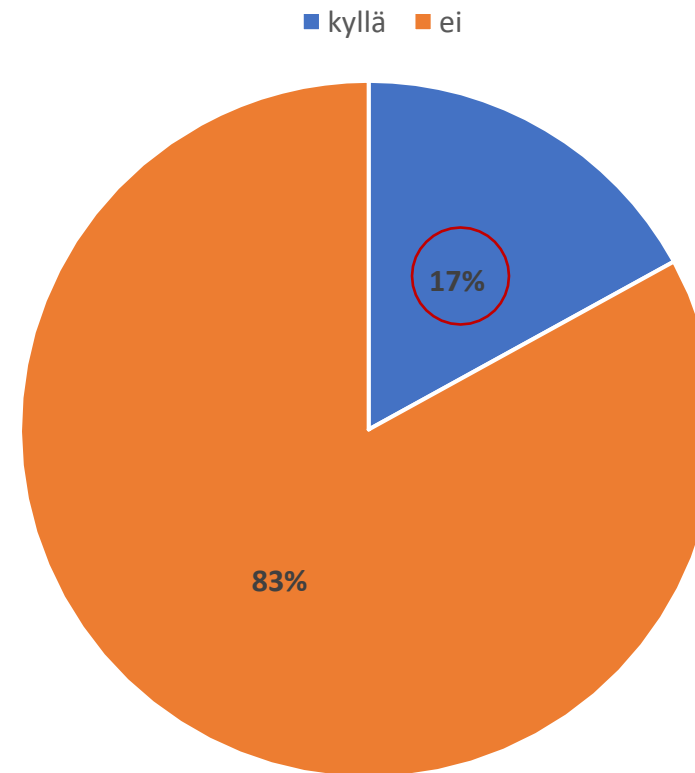

TURVALLISUUS

Vuonna 2023 vastaajat kokivat **jonkin verran enemmän** tullessaan ahdistelluksi tai kiusatuksi kuin vuonna 2022.

Kyllä 17% vs. 14%

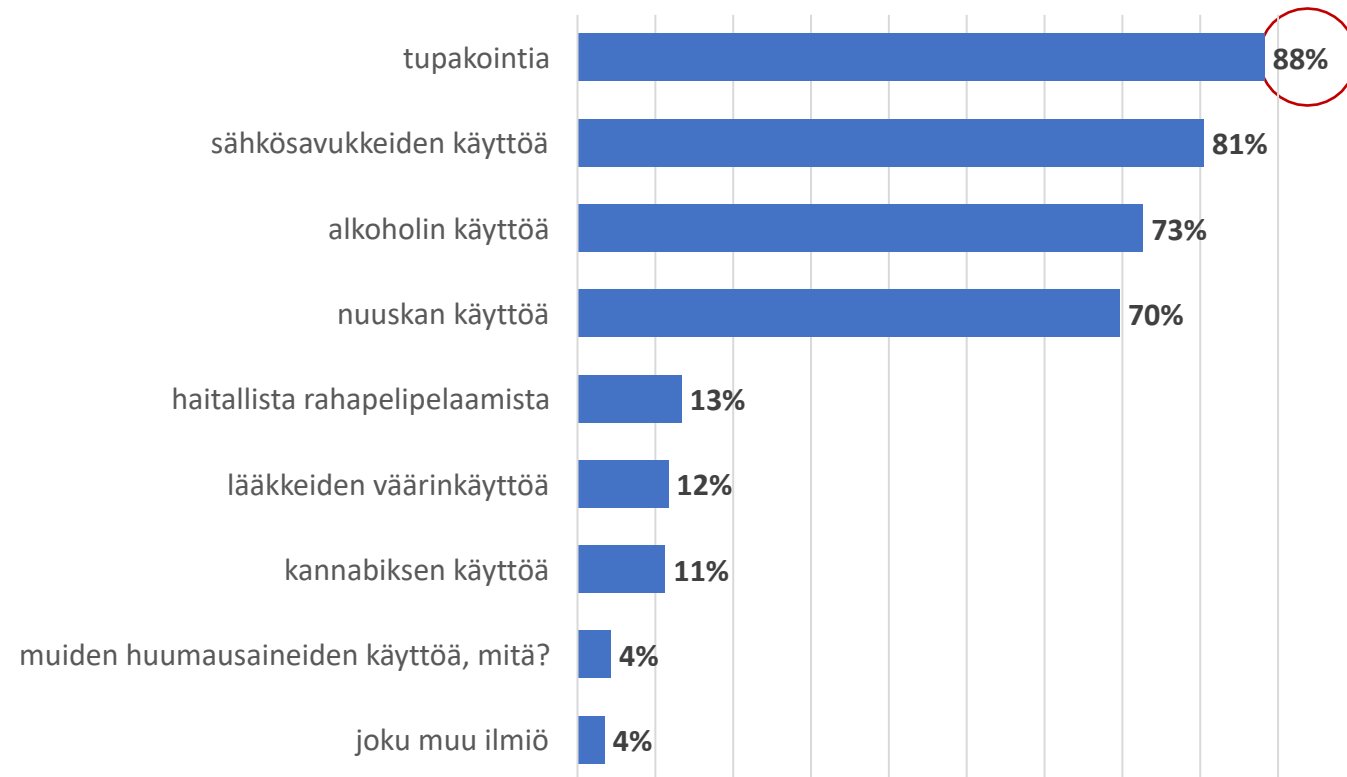
Onko kunnassasi päihtynyt henkilö viimeisen 12 kuukauden aikana ahdistellut tai kiusannut sinua kadulla tai muulla julkisella paikalla?
(n=253)

HAITTOJEN EHKÄISY JA VÄHENTÄMINEN

Oletko kunnassasi viimeisen 12 kk aikana havainnut erityisesti jotain seuraavista ilmiöistä?
(n=231)

Lisätty uusi kysymys vuonna 2023.

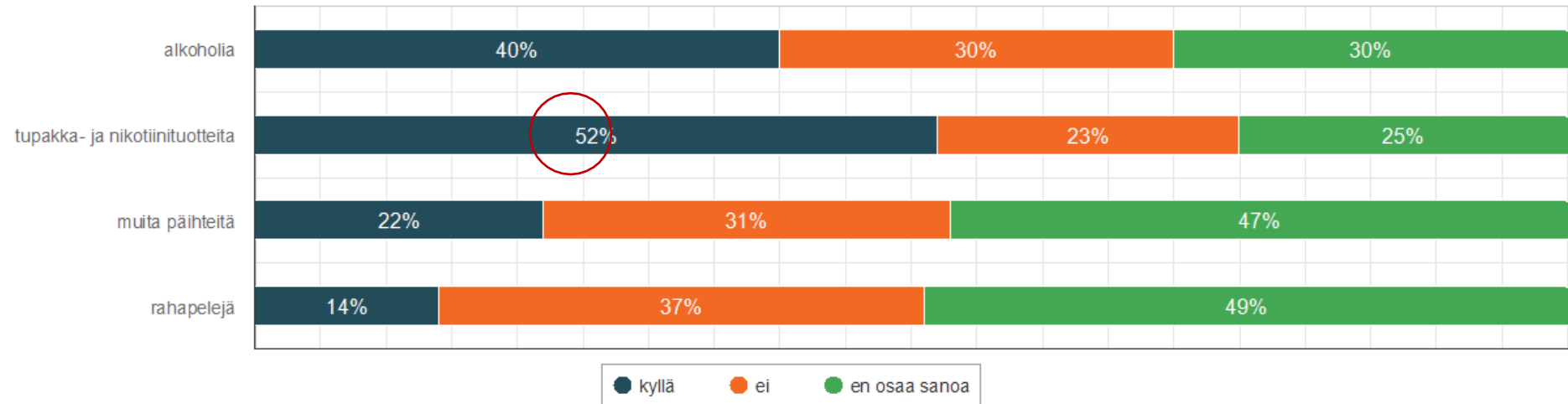

HAITTOJEN EHKÄISY JA VÄHENTÄMINEN

Vuonna 2023 vastaajat olivat **reilusti vähemmän** sitä mieltä, että kunnassa tai asuinalueella käytetään liikaa päihteitä ja rahapelejä, kuin vuonna 2022

- Alkoholia 40% vs. 67%
- Tupakka- ja nikotiinituotteita 52% vs. 65%
- Muita päihteitä 22% vs. 44%
- Rahapelejä 14% vs. 38%

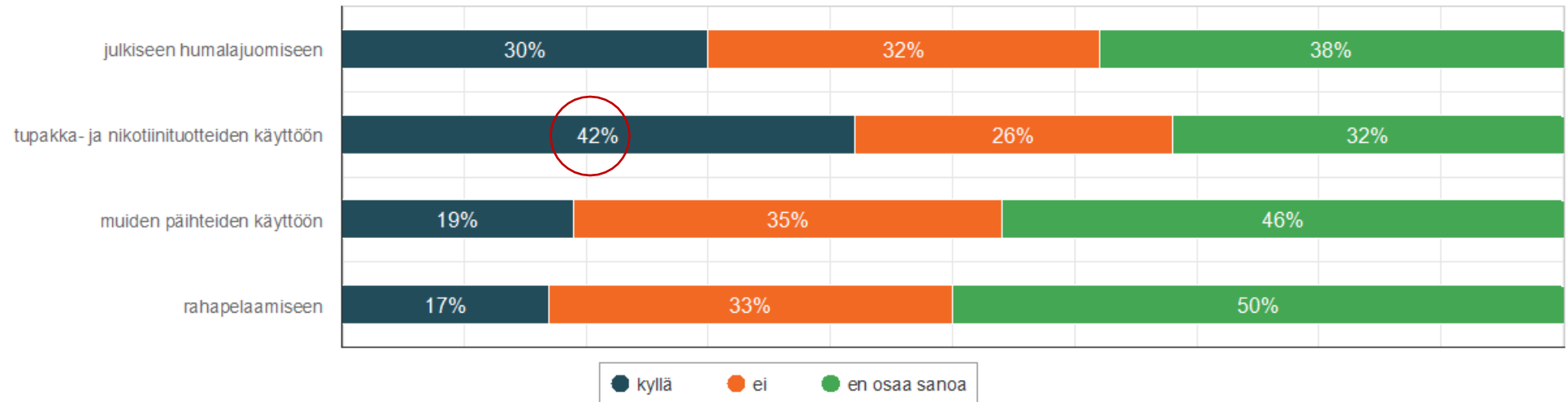
Käytetäänkö kunnassasi tai asuinalueellasi mielestäsi liikaa?
(n=257)

HAITTOJEN EHKÄISY JA VÄHENTÄMINEN

Suhtaudutaanko kunnassasi tai asuinalueellasi liian vapaasti? (n=258)

Uusi kysymysasettelu vuonna 2023.

HAITTOJEN EHKÄISY JA VÄHENTÄMINEN

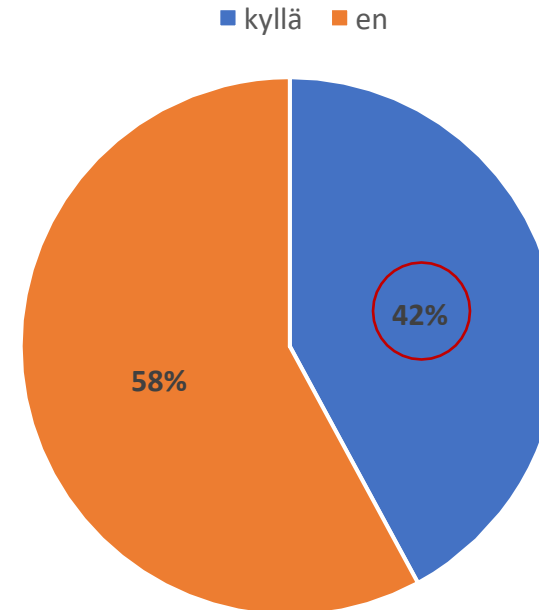
Oletko kunnassasi viimeisen 12 kk aikana altistunut tupakansavulle tai sähkösavukkeeseen tai muiden poltettavien tuotteiden savulle kadulla tai muulla julkisella paikalla niin, että olet kokenut siitä olleen sinulle haittaa?

(n=254)

Vuoden 2023 tuloksissa **ei eroa** vuoteen 2022.

Altistumisen paikat:

- kauppojen edustat ja sen lähiympäristö
- Julkiset tilat
- koulu
- linja-autopysäkit

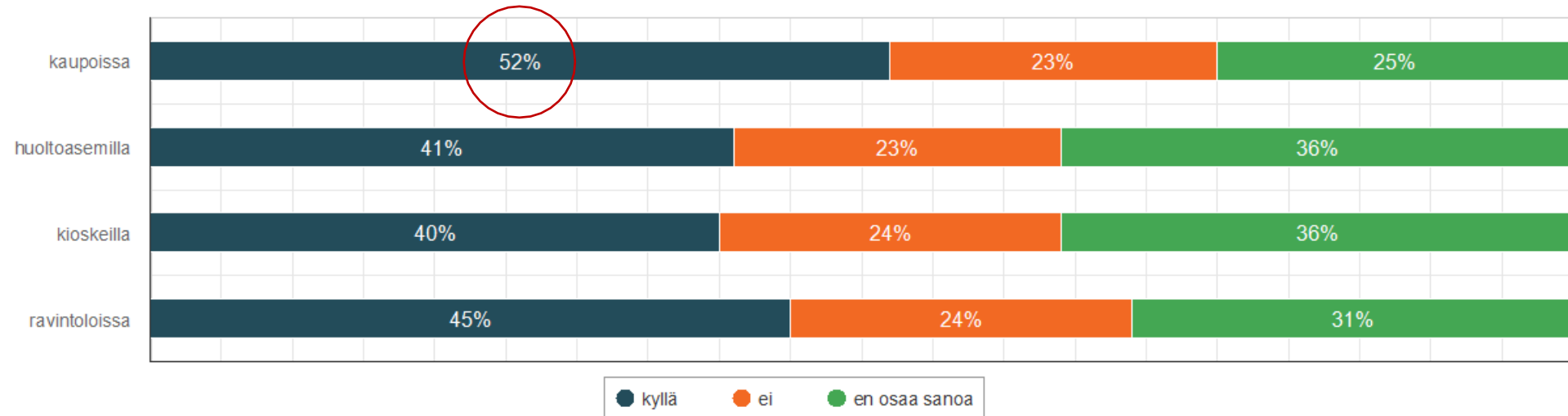

HAITTOJEN EHKÄISY JA VÄHENTÄMINEN

Vuonna 2023 oltiin **reilusti vähemmän** sitä mieltä, että kyseisillä alkoholimyymipisteillä tulisi nykyistä tiukemmin suhtautua alkoholimyyntiin päihtyneelle kuin vuonna 2022

- kaupoissa 52% vs. 76%
- huoltoasemilla 41% vs. 69%
- kioskeilla 40% vs. 64%
- ravintoloissa 45% vs. 78%

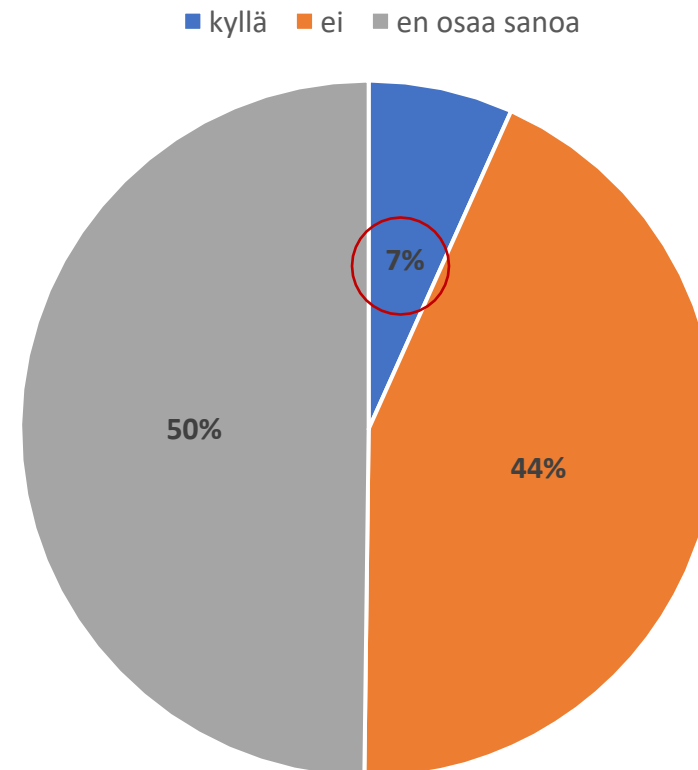
Tulisiko alkoholin myyntiin henkilölle, joka on selvästi päihtynyt, suhtautua nykyistä tiukemmin kuntasi?
(n=258)

HAITTOJEN EHKÄISY JA VÄHENTÄMINEN

Olisiko alkoholin anniskelua tarpeen rajoittaa tietyillä alueilla kunnan / kaupungin omalla päätöksellä?
(n=255)

Uusi kysymys vuonna 2023

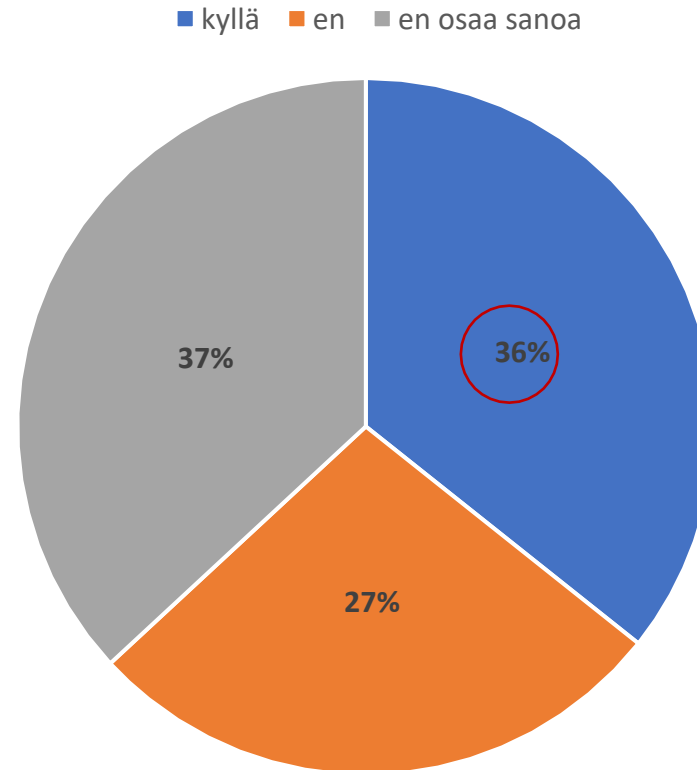
HAITTOJEN EHKÄISY JA VÄHENTÄMINEN

Lupalausunto antaa kunnalle ja sen asukkaille **mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä** anniskelu- tai vähittäismyyntipaikkojen sijainnista.

Aluehallintoviraston alkoholitarkastaja pyytää tarvittaessa anniskelulupahakemuksesta lausunnon poliisilta ja toimipaikan sijaintikunnalta anniskelun olosuhteista

Käyttäisitkö lakisääteistä mahdollisuutta kertoa mielipiteesi, mikäli oman kotisi välittömässä lähiympäristössä (sama, viereinen tai vastapäinen kiinteistö) sijaitsevalle ravintolalle haettaisiin uutta anniskelulupaa tai jatkoaikaa terassianniskeluun?
(n=255)

Uusi kysymys vuonna 2023

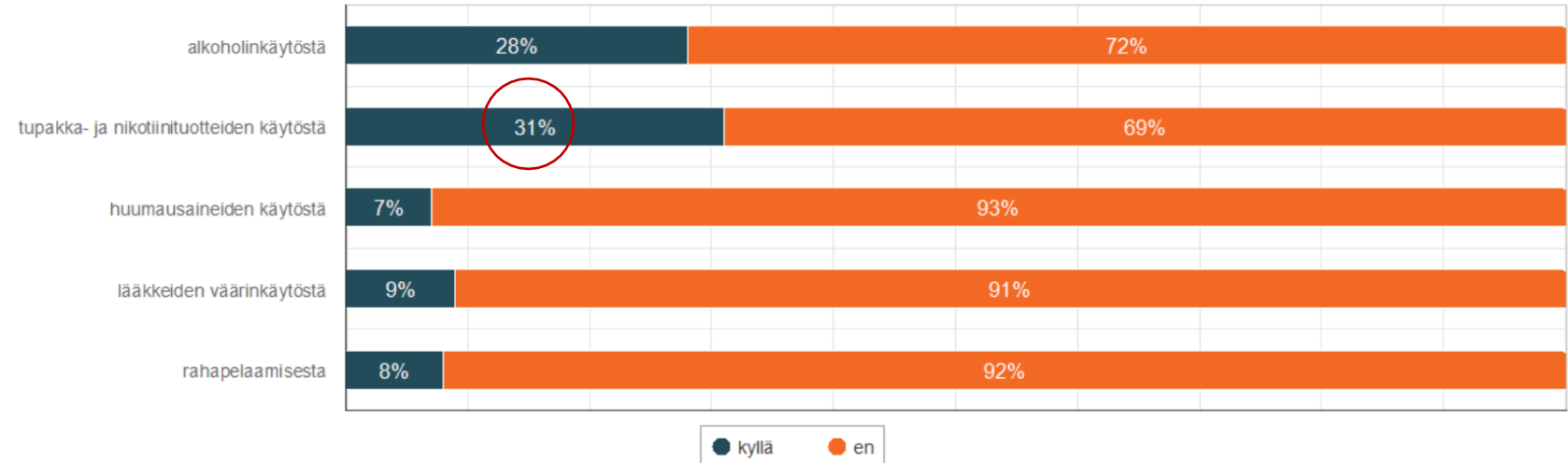
HUOLI LÄHEISESTÄ JA ITSESTÄSI

Vuonna 2023 oltiin **vähemmän huolissaan** läheisen päihteiden käytöstä ja rahapelaamisesta, kuin vuonna 2022.

- Alkoholinkäytöstä 28% vs. 44%
- Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä 31% vs. 41%
- Huumausaineiden käytöstä 7% vs. 13%
- Rahapelaamisesta 8% vs. 27%

Oletko ollut viimeisen 12 kk aikana huolissasi läheisesi? (n=256)

Lisätty vuonna 2023 uusi vastausvaihtoehto: lääkkeiden väärinkäytöstä

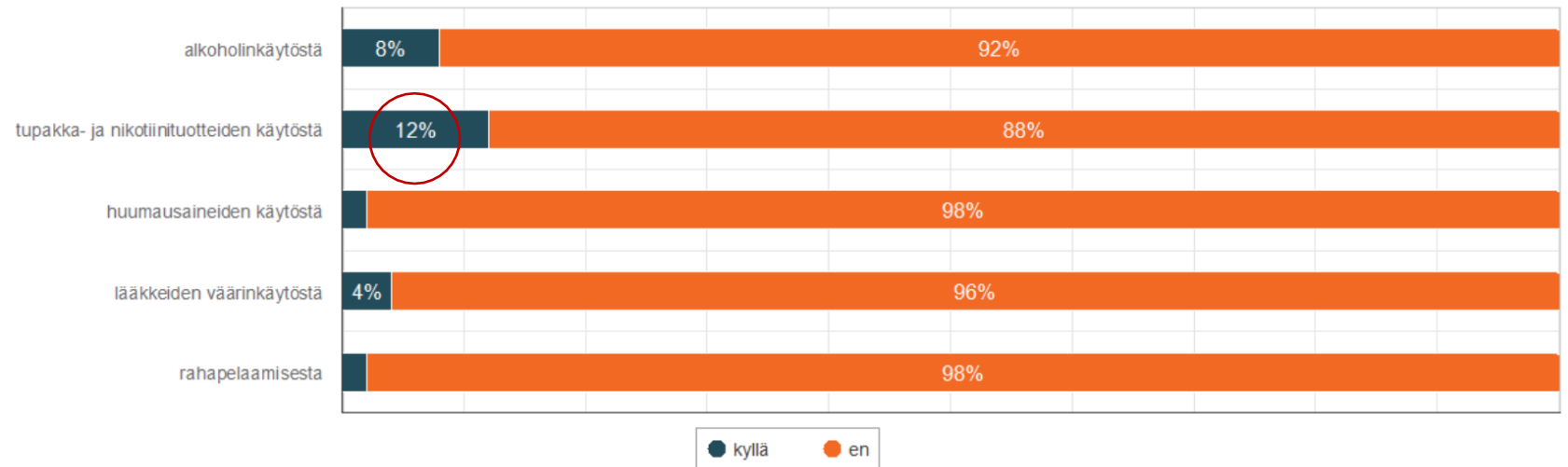
HUOLI LÄHEISESTÄ JA ITSESTÄSI

Vuonna 2023 oltiin **hieman enemmän** huolissaan omasta tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä, kuin vuonna 2022.

- Alkoholinkäytöstä 8% vs. 11%
- Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä 12% vs. 4%
- Huumausaineiden käytöstä 2% vs. 2%
- Rahapelaamisesta 2% vs. 4%

Oletko ollut viimeisen 12 kk aikana huolissasi omasta?
(n=256)

Lisätty vuonna 2023 uusi vastausvaihtoehto: lääkkeiden väärinkäytöstä

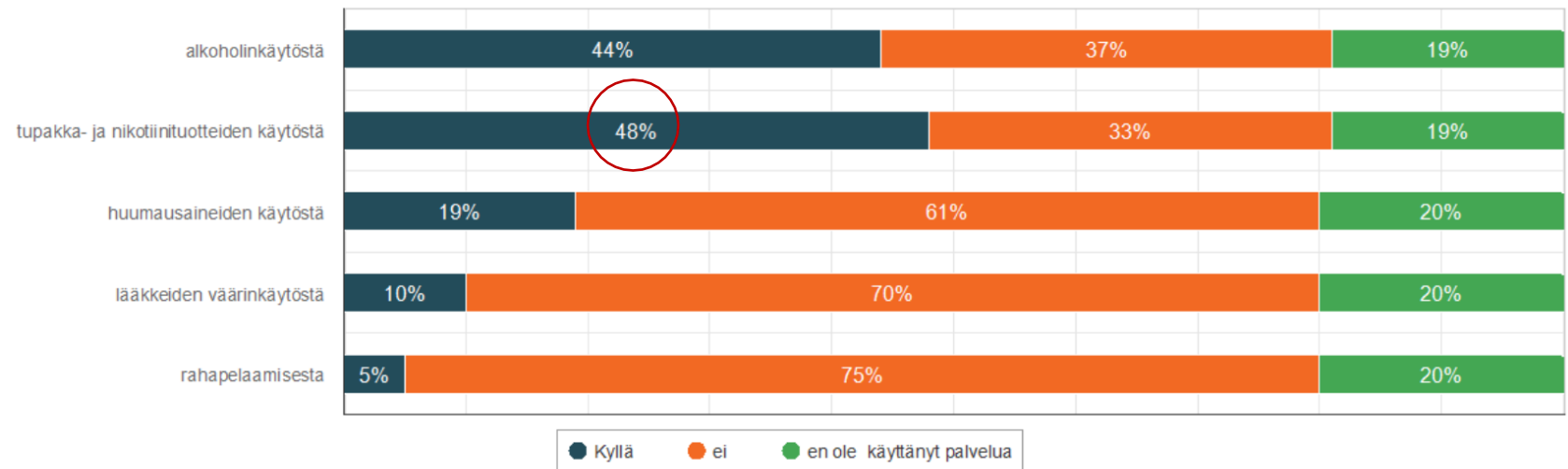
ONGELMIEN VARHAINEN TUNNISTAMINEN JA TUKI

Onko sinulta viimeisen 12 kk aikana kysytty sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa (esim. lääkärin tai terveyden- ja sairaanhoitajan vastaanotolla, suunterveydenhuollossa, sosiaalipalveluissa)?
(n=44)

Eriäinen kysymys asettelu kuin vuonna 2022 ja lisätty uusi vastausvaihtoehto: lääkkeiden väärinkäytöstä.

Vuonna 2023 oli sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa **kysytty vähemmän** päihteiden käytöstä ja rahapelaamisesta kuin vuonna 2022.

- Alkoholinkäytöstä 44% vs. 50%
- Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä 48% vs. 49%
- Huumausaineiden käytöstä 19% vs. 38%
- Rahapelaamisesta 5% vs. 7%

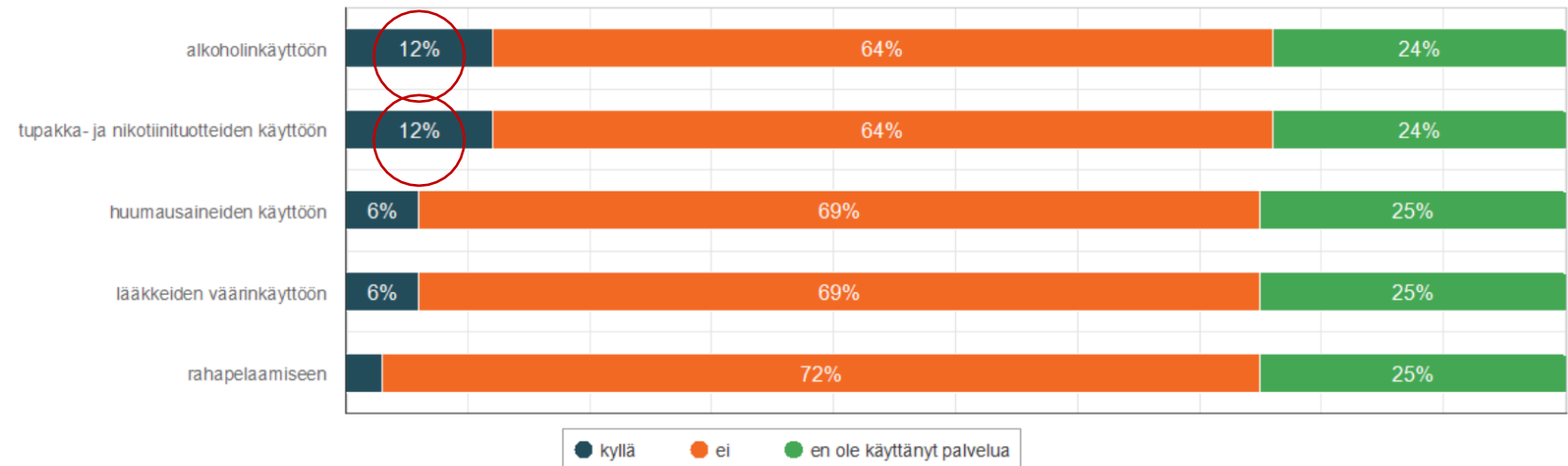
ONGELMIEN VARHAINEN TUNNISTAMINEN JA TUKI

Vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa annettiin **hieman enemmän** neuvontaa alkoholin ja tupakka- ja nikotiinituotteiden ja rahapelaamiseen kuin vuonna 2022.

- **Alkoholin käyttöön 12% vs. 11%**
- **Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön 12% vs. 11%**
- Huumausaineiden käyttöön 6% vs. 9%
- **Rahapelaamiseen 3% vs. 2%**

Onko sinulle viimeisen 12 kk aikana annettu neuvontaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa (esim. lääkärin tai terveyden- ja sairaanhoitajan vastaanotolla, suunterveydenhuollossa, sosiaalipalveluissa) liittyen? (n=255)

Erilainen kysymys asettelu kuin vuonna 2022 ja lisätty uusi vastausvaihtoehto: lääkkeiden väärinkäyttöön.

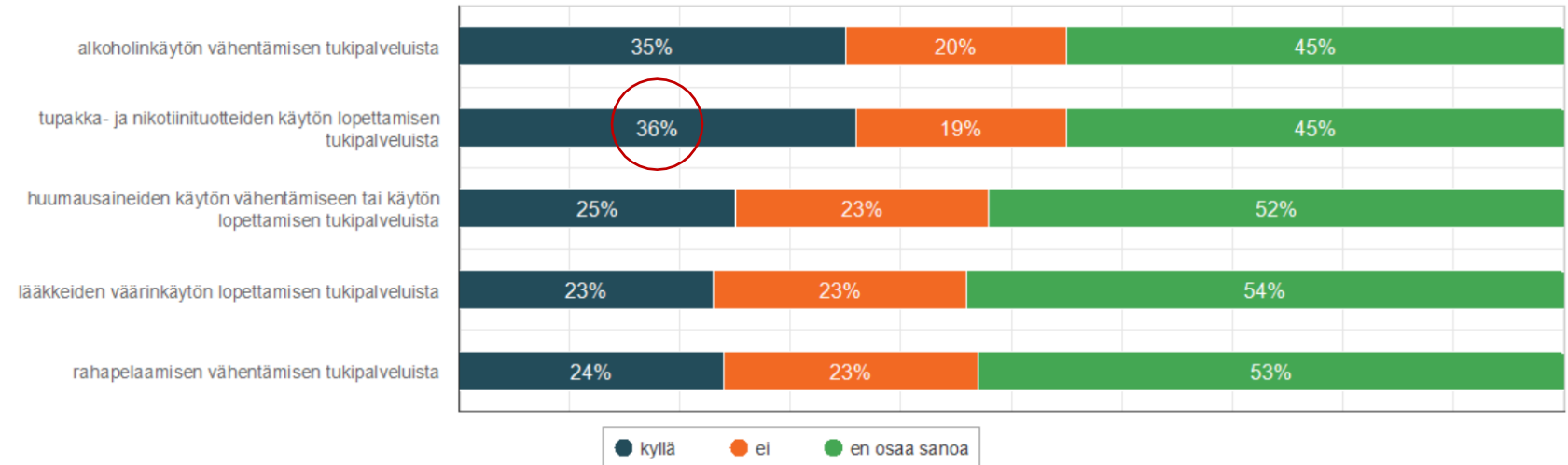
ONGELMIEN VARHAINEN TUNNISTAMINEN JA TUKI

Vuonna 2023 tukipalveluista oli tietoa saatavilla **enemmän** sosiaali- ja terveydenhuollon vastaanotolla julkisissa tiloissa ja verkossa kuin vuonna 2022.

- **Alkoholinkäytön vähentämisen 35% vs. 33%**
- **Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamisen 36% vs. 24%**
- **Huumausaineiden käytön vähentämiseen tai käytön lopettamisen 23% vs. 22%**
- **Rahapelaamisen vähentämisen 24% vs. 7%**

Onko kunnassasi helposti saatavilla tietoa (esim. sosiaali- ja terveydenhuollon vastaanotolla, julkisissa tiloissa, verkossa)? (n=255)

Erilainen kysymys asettelu kuin vuonna 2022. Lisäksi lisätty uusi vastausvaihtoehto: lääkkeiden väärinkäytön lopettamisen tukipalveluista.

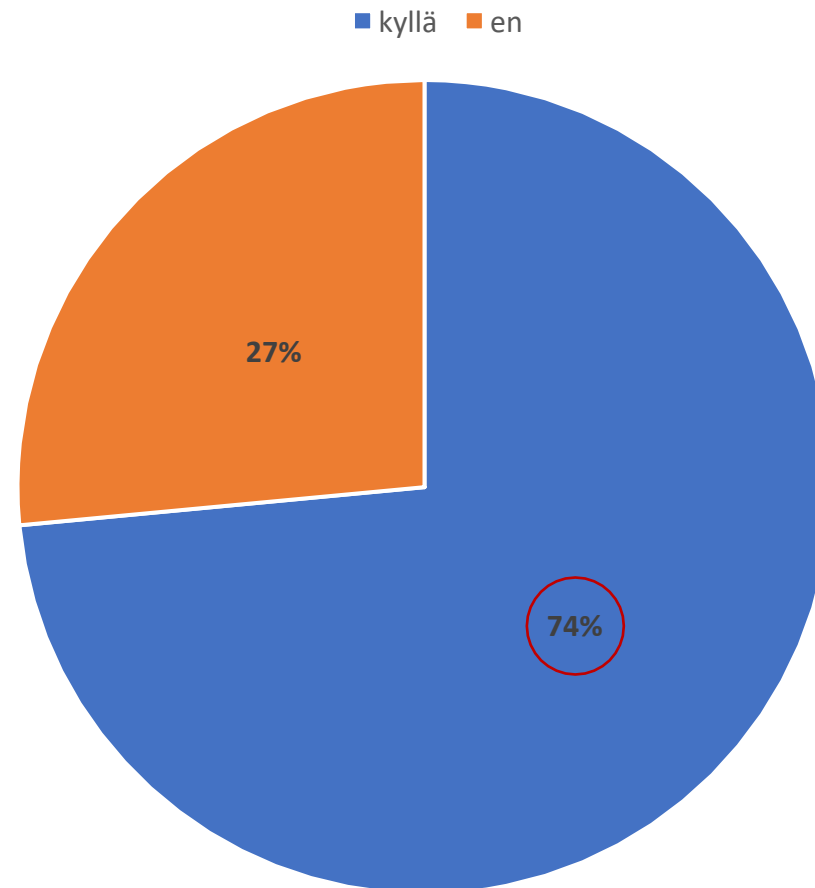

JULKINEN VIESTINTÄ

Vuonna 2023 vastaajat kokivat saaneensa **vähemmän tietoa** lopettamisen keinoista kuin vuonna 2022.

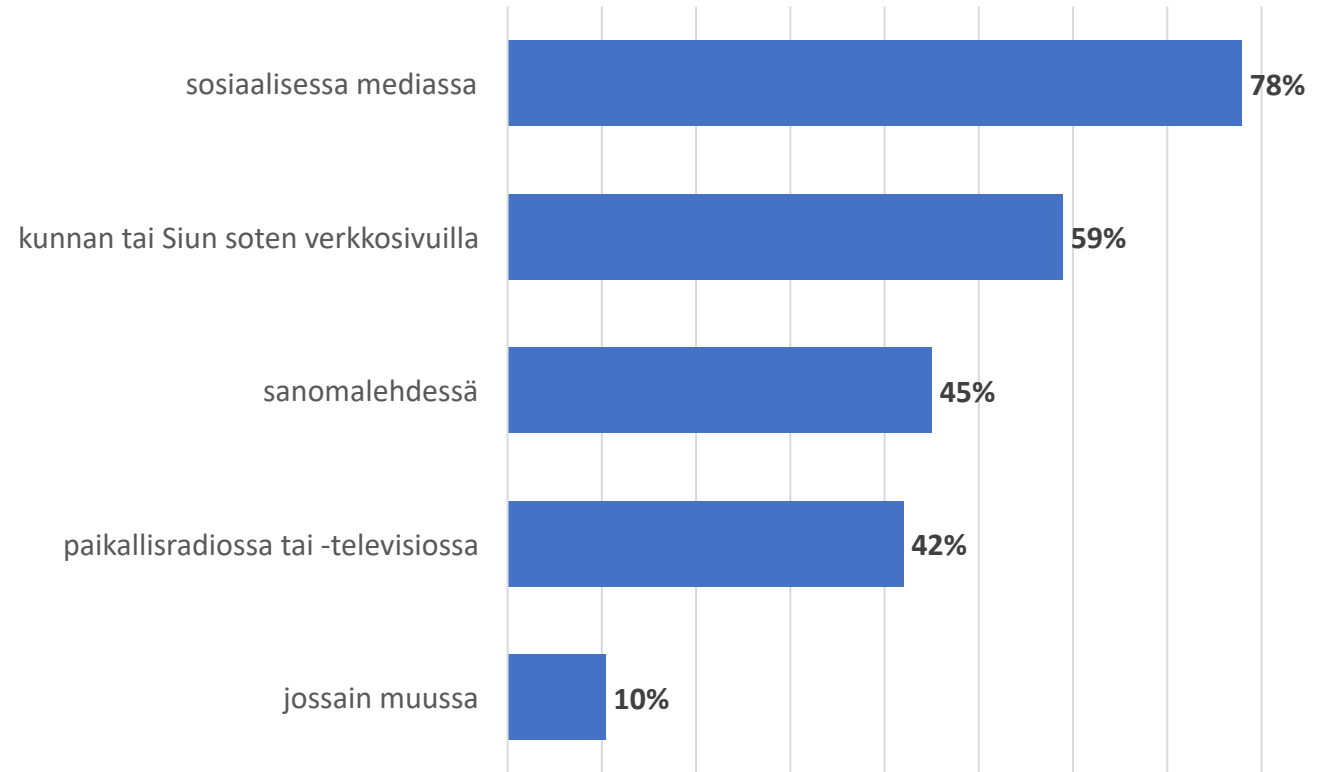
Kyllä 74% vs. 78%

Oletko saanut eri viestintäkanavien kautta riittävästi tietoa päihdehaitoista ja niiden vähentämisen ja lopettamisen keinoista?
(n=249)

JULKINEN VIESTINTÄ

Missä kaikissa seuraavista viestintäkanavista toivoisit viestittävän päihdehaitoista ja niiden vähentämisen keinoista?
(n=231)

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ KUNNASSASI

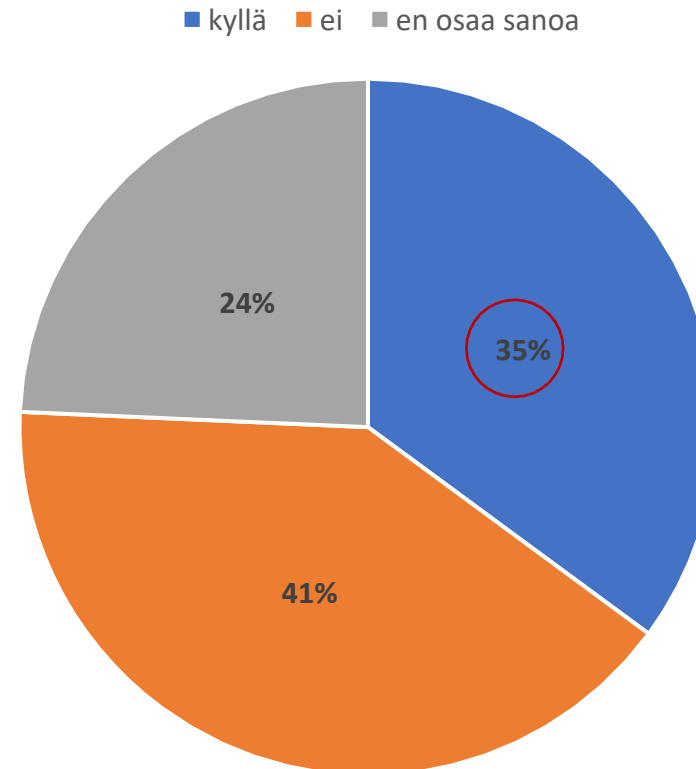
Onko kunnassasi tehty ehkäisevä päihdetyö aiemmin tuttua?
(n=251)

Vuonna 2023 ehkäisevä päihdetyö oli vastaajille **vähemmän tuttua**, kuin vuonna 2022.

Kyllä 35% vs. 40%.

Ei 41% vs. 44

En osaa sanoa 24% vs. 16%.

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ KUNNASSASI

Kerro mihin kuntasi alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden, huumausaineiden käyttöön ja rahapelaamiseen liittyviin epäkohtiin tulisi kohdentua toimenpiteitä? (n= 230)

Vuoden 2023 vastausvaihtoehdot luokiteltu vuoden 2022 mukaan.

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ KUNNASSASI

Miten kuntalaisena voisit osallistua päihteiden aiheuttamien haittojen ehkäisemiseen? (n= 231)

Vuoden 2023 vastausvaihtoehdot luokiteltu vuoden 2022 mukaan.

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ KUNNASSASI

Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät keinot päihdehaittojen ehkäisemiseksi? (n= 236)

Erilainen kysymysasettelu kuin vuonna 2022. Vuoden 2023 vastausvaihtoehdot luokiteltu vuoden 2022 mukaan.

KIITOS HUOMIOSTANNE!

LISÄTIETOJA:

POHJOIS-KARJALAN SOSIAALITURVAYHDISTYS

Hanna Kääriäinen, järjestökehittäjä

p. 044 715 2060, hanna.kaariainen@pksotu.fi

[Ennalta ehkäisevä päihdetyö Pohjois-Karjalassa –hanke 2022-2023](#)

POHJOIS-KARJALAN KANSANTERVEYDEN KESKUS

Tiina Vlasoff, terveyden edistämisen asiantuntija

p. 050 579 0604, tiina.vlasoff@pkkansanterveys.fi

Riikka Pekkarinen, terveyden edistämisen suunnittelija

p. 050 412 5770, riikka.pekkarinen@pkkansanterveys.fi

SIUN SOTE

Ellinoora Ojala, ennalta ehkäisevän päihdetyön asiantuntija

013 330 9865 / 050 463 7293, ellinoora.ojala@siunsote.fi

POHJOIS-KARJALAN
KANSANTERVEYDEN KESKUS

Pohjois-Karjalan
Sosiaaliturvayhdistys ry

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto